

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

22 de Dotis repetitione soluto matrimonio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

coram iudice ecclesiastico, non coram laico: item n. in quibus ex legitimo matrimonio natus sit, c. 1. *Et c. causam qua, Et labor, c. 5. qui fil. sint legit. ap. Greg.* quia mere est spiritualis. *c. 2. de ord. cogni.* Idcirco neque principaliter, neque incidenter tractari potest coram seculari iudice. ¶ Potest tamen, *Abb. in c. ex l. i. in 2. in 4. notabili, de sponsal. Felin. in c. praterea, nu. 28. eo. alter coniugum, vel sponsatorum, iudicem secularem adire, vt compellat sponsum, vel sponsam, ad contrahendam matrimonium, si non cōtrouertatur, vel dubium non sit de validitate sponsaliorum, sed tantum petatur, vt impleatur promissio. quanquam iurata fuerit. ¶ Singulare & illud, sententiam latam contra matrimonium, non transire in rem iudicatam: contra, si pro matrimonio. *c. labor, de sent. Et re iud.**

De Dotis repetitione, soluto matrimonio.

C A P. 22.

Lib. 24. Tit. 3. Lib. 5. Tit. 18. Lib. 4. Decret. tit. 20.

- 1 Solutio matrimonii dos repetitur.
- 2 Obseruanda plura in dotis restitutione: Et in primis quid placuerit de ea.
- 3 Pacta dotis soluenda minutatim per plures annos a senatu iuste improbata.
- 4 Dotis restituenda annua bima trima die, &c. Et quale hodie tempus maritus in restitutione dotis conuenit in quibus succedere potest tantum.
- 5 Dotum non solutarum qua debentur esere.
- 6 Secunda obseruantia, si nihil pactum de dotis restitutione, consuetudines municipales loci.
- 7 Tertia obseruantia, dotis profectitia & aduentitia distinctio. Dos filia sit a patre profectita, ad patrem quibus rationibus redeat.
- 8 Dos mortua filiam cum liberis, an ad patrem redeat, vel filiorum sit.
- 9 Dos matrisam remanet penes liberos.
- 10 Dos ex pacto restituenda extraneo in casu & pacto solutionis, & de restituenda non obstantibus liberis.
- 11 Dos aduentitia, filia vel vxore mortua, cui restituenda sit.
- 12 Dotalis res pendente matrimonio, etiam assentiens vxoribus, alienari nequit vilo modo, nec escapari.
- 13 Dotales res estimatæ in dotem date, num possint alienari.
- 14 Dotales res mobiles, qua & quando alienantur.
- 15 Dotalia rerum immobilium quando valeat alienatio: nempe si necessaria, si cum fraude vxoris presentis, si maritus inreterat postea, si nullo consentiat vxor.
- 16 Actio restitutionis dotis est stipulata, transfusa in eam rei vxoria actionem.
- 17 Dotalis valde re alienata: nihilominus datur repetitionis actio in heredes mariti, nisi in quantum in utilitatem vxoris conuersum.
- 18 Dotalis res non est, emta ex pecunia dotis, interea, non repetitur.
- 19 Dos repetitur a muliere in foro mariti mortui, non ab extraneo.

¶ Quia onerum matrimonii causa dare dotes constitit, ex l. pro oneribus, de iur. dotal. cum similibus, c. 1. cessante causa, & matrimonio dissoluto, non erit absurdum eadem reperiri. c. 1. 2. & 3. *Et fin. de dona. inter vir. & vxor. ap. Greg. tit. solut. matr. quem ad dos pet. in P. Vlpian. in l. i. ergo Seia, 10. Et l. stipulationem, 2. de iur. dot. lib. 23. Tit. 2. l. fin. C. sol. matr. lib. 5. tit. 18. l. dotis, 9. eo. tit. Sic M. Antonius Cæsar cum moneretur, vt Faustina repudiaret ob adalteriam, vel occideret, respondit, *Jul. Capitol. in vita M. Antonii Philos. vxorem dimittimus, reddamus & dotem*, de imperio loquens, quod eius ratione erat affectus. Solon, *Alex. ab Alex. li. 4. genia dier. c. 8.* quoque statuit, vt qui vxorem suam a se exturbasset, dotem ei restitueret: alioquin interfusurum se sequidragmale, e b moram reddere cogetur. Apud Græcos etiam illum morem obseruatum, dotem repudiatis cōiugibus redditam, docet interpres Homeri, in *Odys.* his verbis, *ἄνδρα γυναικὸς εἰς οὐρανὸν ἀπέταυε, ᾧ πύραν δότῃν τοῖς ἀνδρῶν ὑπέπεσε, καὶ τῷ πατρὶ, &c.* Alioquin vero & iure mulier haberetur pro indotata, si dos non possit omnino peti, vel pacto, vel alio modo prohibita, vt ait Paulus, *l. si pater dotem, 1. 2. de pact. dot. lib. 33. P. tit. 4. l. vt autem, 16. eo. Et idcirco illud inutile pactum, in quo id ipsum sit.**

¶ Ceterum in restitutione obseruanda plura sunt, quia illa nō semper in tuto est, nec integre repetitur: cum ob inopiam mariti, *l. maritum, 13. Et seq. l. 1. 19. sol. matr. P. l. in condemnatione, de reg. iur. l. non tantum, Et l. sed hoc ita, de re iudica. P. Ratio ponitur, in §. 1. de not. feud. l. 2. feud. tit. 58. qua in datione fideiuss. res acce-*

dere prohibentur, l. 1. c. 2. ne fideiussor. dot. dent. C. tum etiam ob pacta & mores, qui huic præiudicium faciunt. Itaq; in primis obseruandum, quid placuerit de restitutione in dotis traditione, inter eos qui dotem reperere possunt, *l. 1. de pact. dota. id enim proculdubio seruandum erit, Pompon. l. cum dos, 7. Julia. l. de die reddende, 1. 4. eo. in P. Paul. sponsum, 28. §. quod Et in specie de pact. in P. l. legem quam dixisti, C. eod. Et l. 1. de pact. conuen. C. l. vni. §. illud, de rei vxor. act. C. si terminos præfixos restitutioni a lege non transgrediantur, in fauorem scilicet dotis restituendæ citius, non in prorogatione diei, *Caius, l. irem, 15. Et Paul. l. vt autem, 16. Et Procul. l. Anticianus, 17. de pact. dot. Vlp. l. iur. gentium, 7. §. vtriusque, de pact. in P. nisi iusta sit causa conuentionis huiusmodi, vt notat Iulian. Iurisconf. l. licet, 18. de pact. dotal. P. Veluti, si longiori dilatione dos soluta fuerit, & placuerit eadem dilatione restitui patri, cui filia successerit, *Vlp. in l. aliud est, 19. de pact. dot. ¶ Cum tamen subfelliis inter aduocatos assiduus essem, in curia suprema Theolofa, anni Dom. 1564. 21. Februa. placuit senatui in causa cuiusdam De las Tours pacta conuenta matrimonii, quibus pater pollicebatur dotem se soluturum mille librarum singulis annis per septenas libras, improbata sunt: & statutum semel soluendum, non obstantibus patrie recepta consuetudine, quæ eo loci obtinebat: non enim sunt minima incommoda particularis solutionis, *l. 3. fam. ercisc. P. & actus legitimus diem nec conditionem recepit, l. quoniam in prioribus, de inoff. testa. C. l. actus legitimus, de reg. iur. posteq; interia mori vxor, & lucro hoc priuari maritus, nondum die solutionis perfecte adueniente: subitque integra onera statim maritus, etiam sapius integram vxorem.****

¶ Dies tamen longior erat restituendæ dotis post solutionem matrimonii, annua bima trima die, hoc est, intra tres annos, *d. l. aliud, de pact. dot. quo emendatum hodie Codicis iure, l. vni. §. cum autem, Et §. exactio, de rei vxor. act. li. 5. C. i. 1. 3. & cautum, vt exactio dotis celebretur, non annua bima trima die, sed omnino intra annum, in rebus mobilibus, vel se mouentibus, vel immobilibus (scilicet aliis quam soli, vt nominibus seu debitis) ceteris videlicet rebus quæ solo continentur, illico restituendæ, diuisione facta fructuum pro tempore, quo ante durauit matrimonium, *l. de diuisione, sol. matr. lib. 24. P. tit. 3.* remanente tamen præiudicio mariti, eo viuente dissoluto matrimonio, vel conueniatur pro iis, quæ in pondere, numero, mensuræ constant: & pro mobilibus, in quantum facere possit, non in solidum, *d. §. cum autem, l. vni. de rei vxor. actio. l. alia, §. eleganter, sol. matr. P. l. sum qui, de re iudica. P. §. siem si de dote, de action. apud Iulian. ¶ Et hoc tempus sicut concessum est creditoribus dotis ad dote restituendam liberum, sic non prolongari impune: nam eo exacto ob moram vsuras debent, non quidem se quidragmiales tantum, vt pendi iussit Solon, sed quadrantales ex sanctione Iustitiani, *l. cum quidam dotes, §. si de iur. do. C. de fructib. l. videmus, 2. §. si actionem, de vsur. cum similibus, que sunt tertia pars centesimæ. Placuit etiam Senatui Patitensi 7. Februarii 1538. P. ap. lib. 15. rhabdo. aristo. tit. 4. aref. 1. in causa cuiusdam Catharinæ de Bey, vsuras pro cessatione solutionis dotis quincies statuere. Est enim ea iusta æstimatione pronectus patrimonii quæve constituit, & æquat veram rei totius æstimationem in viginti annis. §. si vero alicuius, de non alie. reb. eccles. in aub. Exiit tamen tamen Angelus, in §. interdam, Et §. fin. de fideiuss. in aub. Iaco. Cyn. & Gostedus, in §. exactio, heredes diuitum teneri statim quoque mobilia dotalia soluere, nec dari annum: quamvis reclamant Bart. *l. dinorio, §. si, sol. matr. Silyc. in d. §. exactio.* Videndus at Lud. Rom. *siug. 461. Alex. in l. debitoribus, de re iudic. in P. & Paulus Cast. in l. non solum, sol. matr.* qui intelligunt statim mobilia hanc restituere, nisi ex horum retentione annua, iurium mobiliu quædam commoda perceperunt fuisse. vide & Nicolaum Boerium, *confil. 50. num. 19.****

¶ Secundo, si pactum nullum sit restitutionis, considerare oportet leges municipales, si quid ea de re statuunt: illæ enim ius faciunt, si obseruatae ante fuerint. *Julia. l. de quibus, 3. i. cum §. l. seqq. de legib. P.*

¶ Tertio, si obseruanda est dotis distinctio, vt si profectitia, 7 mortua filiam, in matrimonio, patri, aut auo, in cuius erat potestate, restituenda sit, *l. dos a patre, sol. matr. C. re duplici damno pater, amissione inquam filie, & iactura dotis afficiatur, l. iure succursum, de iure dotium, neve iniecta amissionis fortitudine, patres a liberalitate erga liberos exercenda reuocentur, l. 2. de bon. que libe. C. Item quod dos alimentorum causa a patre data videtur, vt ex fructibus se alat, *l. dotis fructibus, de iur. dot. P. & vltimo Quatio mortuo, vsusfructus ad proprietatis dominum redit, l. 1. C. de donatio. qua**

que sub mod. l. 2. §. morte. quib. mod. ususfru. amitt. in P. §. finitur, de
usufru. ap. Iulianum. Quodque, si dotem cum Barto. & aliis in lo-
cum legitime succedere credamus. Bart. in l. titio centum, de cond.
& demonstr. in P. l. quoniam N. Quella, C. de inoff. testam. prematura
sit legitima datio ante mortem patris. l. 1. §. si impuberi, de collat.
bono. lib. 37. P. tit. 6. Neque etiam iure Pandectarum habebat filia-
fam. heredes, qui possunt ei in dote succedere.

8 ¶ Contingit autem hic dubitari, num filiam. decedente in
matrimonio cum liberis, ad patrem redeat dos, an vero relinquitur
penes liberos. In qua questione duo antesignani pugnantes,
Bulgari & Martinus, vide glo. in l. dos a patre. solut. matrim. C. aliis
disputati dederunt causas: ille namq; Bulgari, pertinere ad pa-
trem non obstantibus quoque putat liberis, quem sequuntur Ioa-
nes, & Azo in Summa tit. sol. matrim. Martino & Placentino, &
aliis diversum sententibus. Agitur & fusi sunt per interpretes,
in l. dos a patre. solut. matrim. C. & in l. post dotem eod. tit. in P. Et inibi
repetitione omnium copia Benedicti de Piambino, qui ter-
tiam & mediam adiecit sententiam.

9 ¶ Ego tamen libens accedo sententia Martini, & filios im-
pedire repetitionem patri concessam arbitror per d. l. post dotem:
alioquin si rediret ad patrem, perperam factum fuisset, l. illam,
C. de collat. nepotes matris dote teneri conferre patrius in facec-
sione aut: cur enim conferre dicerentur, si non haberent? l. si vi-
nuerit, C. de lega. Atque inuenio in iure cautum, l. si in princ. com-
mun. xxi. iudic. dote, in qua ad patrem rediret mortua filia, preci-
pua reliquit nepotibus in diuisione hereditatis, vel familiae, vt
eis qua situm de sancta matre, non patri audeam dicere: cur enim
aliter precipiam dixeris illis? Et Scauola. l. fin. ut legat. seu fidei-
com. causa. l. 3. P. tit. 3. id ipsum indicasse videtur, dum refert filia-
m posse grauare patrem de dote sua restituenda liberis, scilicet
nepotibus. Neque quiquam ambigit filium patrem videretur
matris esse, l. 1. §. ex rescripto, de ven. inspic. in P. tenetur autem pa-
ter diuortio vel morte mariti soluto filia matrimonio, eidem filie
restituere dotem acceptam, & restituere iterum nubenti, au-
then. sed quomuis, C. de rei ux. act. cogetur quoque & eandem filiis
eius, id est, suis nepotibus restituere vel restituere. Non etiam quis
inficiabitur, vt opinor, dotis causam precipuam esse, liberos, l. 1.
solut. matrim. quam obrem soluto matrimonio morte filia (cum
liberis sequantur patrem, non matris familiam) §. fin. de patr. pot. §.
1. de leg. agnat. iur. ap. Iulianum. l. cum legitima, de stat. homi. nihil
equius mihi videtur, quam apud maritum & liberos, dotem re-
manere, eodē remanente onere & causa. Apud eum namq; esse
debet dos, penes quem onera sunt, l. si maritus, 47. §. si filia, 20. in
princ. §. 1. in fa. n. eris. P. l. si qui Syechum, de iur. dot. P. alioquin
hoc iuri naturae pugnet, l. secundam naturam, de regu. iur. l. fin. §.
sed cum in secundam, de sur. lib. 6. C. vt alter onus, alter lucrum ha-
beret. Nec video quomodo auro referretur tantum usufructus
dotis filia, quae nepotum sit, si dixerimus non filiam, sed auro quaerit,
scilicet patri filie relinquens liberos: quod tamen receptum iu-
re est. l. 1. §. l. quacumq; de bon. que libe. C. Perpendo item Paulum
Iuriconsultum, dum ait, in l. quomuis mulier. solut. matrim. in P.
mulierem filiam fam. etiam posse repetere a marito secundo do-
tem, vt egentibus filiis ex alio viro susceptis, subueniat: quia, in-
quit, iusta & honesta causa est. Eam autem talem non censerem,
si patri filiorum fauor postponderetur: quod si licet viuenti, cur
non liceat morienti non video: vel committi in legem Fufia Ca-
niniam, quae sublata vt inuidia iure est. §. 1. de leg. Fuf. Can. toll. ap.
Iulianum. Estque singulariter constitutum, vt quod viuenti licet in
rebus dotalibus, id ipsum liceat morienti. l. 1. de iur. dotium, C. Suc-
currit quod filia dos proprium patrimonium dicitur. l. 3. verum,
de minor. P. & itaquam aes alienum patris, l. fin. de collat. dos. in P.
nec amplius censetur in patris bonis esse, postquam constituta est.
l. 1. in 1. re. p. so. ad l. Falcid. in P. Proinde cum hodie mulier ha-
beat heredes sine Nouellarum, §. 1. de hered. ab intest. veni. in auth.
intestato, de ius & leg. C. et si olim addubitatum fuerit: verius ef-
ficacis iudicio filios in dote matri, ac in reliquis bonis, vel marita suc-
cessione Officiari & Terullianii id asserent. in. ad S. C. Tertul. §.
de S. C. Orsiciano, §. si iugiter, de hered. ab intest. veni. colla. 9. Potior
quippe descendenti, quam ascendenti in hereditate caus-
sa, l. 1. §. l. iugiter, de success. edict. l. nam et si parentibus, de inoff. testa. P.
nulla obseruata differentia potestatis, §. si vero neque fratres, de he-
red. ab intest. veni. coll. 9.

10 ¶ Verum tamen t placuit Senatui Gratianopolitano, in dote
repetenda, adueniente casu solutionis, adiecto ab extraneo dote
dante, non impediri repetitionem a susceptis ex eo matrimonio

liberis, anno 1460. Ioan. Pap. lib. 15. rhapsares. tit. 4. areso 10. Sic
enim & ius ciuile admittit heredi exceptionem extraneo pacificet
de dote soluto matrimonio, Paul. l. ob res. 20. §. si conueniens, de patt.
dotal. lib. 23. P. tit. 3. quo casti restituitur, §. accedit, l. vni. de reu-
xor. act. C. Et haec de profectitia dicta sunt: & de dote filia in pote-
state constituta. ¶ Si tamen de dote aduentitia agatur, tunc si
nihil de eius redditione cautum sit, nec municipale ius aduerferit, t
mulieri vel eius heredibus reddi debet. l. vni. §. accedit, de rei ux.
act. C.

¶ Ex omnibus autem superioribus collige, dotem soluto ma-
trimonio reddendam a marito, vel ab eius heredibus esse: proin-
de pendente matrimonio maritum non posse rem dotalem obli-
gare vel alienare, Caius. l. lex Julia, 4. Vlp. in l. Iulianus, §. 6. de
fund. dotal. lib. 23. P. tit. 5. §. 1. quib. alie. lic. ap. Iulianum. a. l. vni. §. & cum
lex Julia, de rei ux. act. lib. 5. C. tit. 14. etiam consentientibus con-
iugibus. Alex. imp. l. si sine voluntate, §. 1. auth. sine a me, & auhen. si
qua mulier, ad S. C. Velleia. lib. 4. C. tit. 29. §. si quis iugiter, vt immobil.
ante nup. dona. Et in auth. coll. §. confit. 8. §. & illud, vt null. iudi. lice.
habe. loc. serua. coll. §. si praedium, 24. de iur. dot. C. Quod legi Iuliae
de fundo dotali fuit additum, ea prorogata ad res non Italicas. d. l.
vni. §. & cum lex Julia, de rei ux. act. Et iulianus adus omnis, per
quem dominium transferatur: hoc enim alienationis nomen hic
significat, l. 1. de fund. dotal. C. & alibi, l. fin. §. si de reb. alien. non alie.
C. quod & vlcupationem complectitur. Tripliciter. l. si fundum,
16. de fund. dot. in P. l. alienationis, de verb. sign. Iustina. in l. in rebus,
30. de iure dotium, C. Res quippe subiecta relictioni, non possunt
alienari, auth. res quae, comm. de legat. §. 1. de restit. C. Et ea quae par. in
1. m. coll. 4. in auth. & prohibite per legem alienari, contra factum
malae fidei reddunt, & inutilem, l. quem admodum, 7. de agris. &
cons. lib. 11. C. tit. 47. l. non dubium, §. C. de leg. b. l. par. centum, §. pro-
tor ait, & l. contra iuris ciuilib. de patt. in P. vlcupationem; in hibe-
inci. l. vbi lex, de vsucap. P. Neque ignorare id debuit emens, vel
vscupiens, vel si ignorauit, inris ignorantia non excusat, l. regula,
de iur. & fact. igno. in P. cum sim. Hoc autem sergillitati naturae mu-
lierum concessit Iustinianus, ne ob eam in repentnam deducan-
tur inopiam. l. vni. §. & cum lex Julia, de rei ux. act. C. Sic emen-
data in fauorem vxorum Iulia, in qua, vt meminit Iulius Paulus li.
2. Selectarum, sent. tit. 2. de dotibus, Lex Julia de adulteris, in-
quit, cauetur, ne dotalia praedium, maritus inuita vxore alienet, vbi
notanda verba, inuita vxore, vt intelligamus non prohibitum ea
lege, quin postea, si consentiret, maritus alienare possit. Vt & Iu-
bolenus firmat, in l. si versadico, de patt. dot. P. Addece possumus
fragile esse mulierum consilium, l. si iudic. 12. qui pot. in sig. hab. li.
8. C. tit. 18. l. 2. ad Velleia. in P. quod contra commoda propria la-
borat. l. si pater pactum, 4. de sponsal. lib. 5. C. tit. 1.

¶ Verum t haec obtinere existimandum, dum de immobilibus t
inestimatis datis in dote agitur, vel de aestimatis: in quibus ele-
cto in repetitione an pretium vel res in easit, ad vxorem perti-
net, alias contra. l. 1. C. de fund. dotal. l. quod si fundus, 1. eo. in P. Quia,
vt supra diximus, tunc res aestimata emtionis iure in plenum trasit
mariti dominium in mobilibus etiam dotalibus. Quidam hanc
facultatem adimunt distractionis marito, glo. in l. vni. §. & cum
lex Julia, in verbo, alienare, de rei ux. act. nisi agatur de libertate
praestanda seruis dotalibus, fauore libertatis: vt quidem liceat il-
los, dotalia quamuis, marito manumittere, l. 1. de ser. pign. dot. ma-
numis. C. alia alienare non liceat. Alii permittunt, dum modo pre-
tium mulieri saluum sit: quum lex Julia, & eius prorogatio, de re-
bus soli agat nominatim, vt consequenter in aliis permillum cen-
satur. arg. l. cum pretor, de iudic. in P.

¶ Ego t permissioni subscribo, cum id potius sit in vtilitatem
vxoris, si maritus soluendo sit, vendi mobilia, quae seruando ser-
uari non possunt: argumento bonorum minorum, quorum im-
mobilia distrahi non debeat sine decreto, tit. de pred. minor. sine
decre. non alien. C. & de rebus eorum qui sub iur. P. at mobilia pos-
sunt, ea ratione, l. si quan. decre. opus non est, lib. 5. C. tit. 72. l. lex qua
rutores, §. fin. de administrat. tutor. C. Atque vt facilius intelligamus,
haec sic distingo, an mobilia in dote data, sint eius naturae, quae
in suo genere functionem accipiunt, in pondere, numero, &
mensura, consistentia: & tunc periculo mariti dari videntur, vt
ea distrahat, & tantundem soluto matrimonio reddat, Caius. l.
res in dote, 43. de iur. dot. in P. l. aestimata, §. 2. solut. matrim. P. nec
puto ideo remorari eorum solutionem, quod soluendo maritus
non sit, cum nec fidei iussio eius dotis nomine peti possit. l. 1. §. 2.
ne fideius. dot. petan. C. Aut res mobiles alterius generis sunt, & tunc
si aestimata simpliciter sunt, vendi possunt a marito, qui pretium

taotum tenetur reddere: si aestimatae vt reddantur, non vtique veniant sine reuocationis licentia vxori permissa, nisi ea consentiat vel confirmet. *l. affirmatis, §. sol. mar. P.* Aut in aestimatae mobiles sunt, quo casu non licet vendere, nisi quae peritura sunt, *l. 1. C. de ser. pig. dat. l. 3. C. de iur. dot. l. si lapidicinis, eo. tit. in P.* et si sit soluendum: quia & culpam praestat & dolum maritus in his. *l. etiam, 19. sol. mar. in P. l. in rebus, de iur. dot. in P.*

15 ¶ Sed ¶ et in immobilium dotalium alienatione responsum est, eam valere ex consensu mulieris, si alienatio sit necessaria, *l. 1. de fun. dota.* Firmatur quoque, si mortua vxore maritus qui vendidit, dotem lucretur, vt ait Martianus. *l. fundum dotalium, 17. eod. in P. l. cum vir, 4. 2. de vsuap. in P. lib. 4. tit. 3.* Item si dolose mulier veritata fuerit, nempe quod obligante marito rem dotalium praefens patientiam praebuit, vt quasi suas res maritus obligaret, decipere volens pecuniam dantem, vt id eo Velleiano non restituatur. *l. si sine voluntate, 5. ad SC. Velleia, lib. 4. C. tit. 2. l. 2. eod. in P.* Excipiunt & iuris Pontificii auctores consensum iuratum vxoris, vt si is in alienatione liber interuenit, non vi, non metu precedente, firmet alienationem, *c. cum contingat, de iureiur. apud Greg. c. licet, eod. in 6.* quamuis Accursius contrarium scripserit, *in l. vni. §. Et cum lex Iulia, in verbo alienare, de rei vxor. actio. C.* ratus contra prohibitionem legis contractus non firmari iuramento. *l. non dubium, in fin. C. de legib. l. si quis inquisiuos, §. fin. de leg. 1.* Cui rationi plures aliae annexantur a glo. *in c. cum contingat, de iureiur. apud Greg.* Quae tamen verae sunt, quando contractus habet perpetuam & absolutam prohibitionem, quae tamen in hoc contracta non inuenitur: nam & mulier potest Velleiano renuntiare. Et si iterato post biennium quod antea gesserat firmauerit, non potest amplius poenitere, sed ratum est negotium. *l. iubemus, cum amb. seq. ad Velleia. C.*

16 ¶ Petitur ¶ autem restitutio dotis, per actionem ex stipulatu, in quam transfusa est rei vxoriae actio. *l. vni. in princ. §. nemo pu-*

17 *ter, de rei vxor. act. C.* ¶ Et ¶ quamquam praedium dotalie alienatum consensu substatueat mulieris reuocari non possit, tamen repetit proculdubio pretium eius ab heredibus mariti, nisi quatenus in utilitatem vxoris conuersum heredes docuerint, vt notant Speculator, *tit. de oblig. §. solus, §. 1. vers. sed pone vir & vxor, §. ibi Io. m. Andr. Geminia, in c. 2. de pact. in 6. Bart. consil. 124. & Chaffan. ad consuet. Burgun. ad tit. des droictz des gens mariez, §. 17. vers. sed*

18 *quero, pone quod vxor.* ¶ Quod ¶ si ex pretio alia res immobilis empta sit, illa et si videatur subrogata, tamen dotalis non est: sed tanquam pro rebus mobilibus annus expectandus est. exemplo rerum mobilium dotalium, *l. cum in fundo, §. si fundus communis, de iur. dot. in P.* & Ludouicus Romanus ita se consuluisse tradit. *consil. 227. incip. in habes, l. vni. de rei vxor. actio. C.*

19 ¶ Forum ¶ autem proprium huic repetitioni placuit esse eius iudicis, in cuius territorio maritus debitor domicilium habebat, agente vxore, *l. exigere, §. ibi Barol. Angelus, Castrenf. de iudic. in P. §. omnes, §. in interpret. in l. cum sitis populos, de summa trinit. exigente autem extraneo, qui sibi restitui pollicitus sit, non vtique verum, vt notant Felinus, *in c. 1. vers. 4. limita. de sponsal. Baldus, in rub. de privileg. dotis. Boetius, decis. 30. num. 20. 21.**

Quando non est locus restitutioni dotis, vel in toto, vel pro parte.

CAP. 23.

- 1 Dotis repetitionem impedit pactum de lucranda dote, nisi maritus vxorem occidat, vel occisam non vindicauerit.
- 2 Dos non restituatur, si eam lucratur maritus ex statuto municipali.
- 3 Dotis partem non lucratur maritus, de qua vxor stipulata est, sibi licere testari, etiam si non testatur.
- 4 Dos promissa, nec soluta, aequo lucro mariti, vt soluta est.
- 5 Dotis augmentum praemortuo viro Tholose media pars est.
- 6 Augmentum integrum debetur dotis: si dos fuerit soluta, non aliter.
- 7 Dote non soluta, num debetur augmentum, etiam si fides de dote habita sit, in quo docetur contrarius sibi Guido Papaeus.
- 8 Dotis lucrum & augmenti sit mortua tantum vxore, vel viro post concubium, & existens filia nubili etate.
- 9 Dotalium rerum, & tantundem a marito collationis facta in Gallia communicatio.
- 10 Dotem amittebat ea, cuius culpa diuortium fiebat.
- 11 Datum marito non repetitur soluto matrimonio.
- 12 Dos adultera vxoris conuicta pertinet ad maritum, & donatio

propter nuptias ad vxorem ex adulterio mariti, nisi liberi sint.

- 13 Dotem num amittat propter osculum, vxor, vt adultera.
- 14 Dotem non amittit nuptia, ex adulterio matrimonii anterioris aliterius non accusata.
- 15 Dotem ob adulterium vxoris petere non potest vir, qui etiam adulter est.
- 16 Dos olim resenta ob malos mores vxoris.
- 17 Dotalia res in aestimata data marito, cum re portorio ab vxore consumpta, non restituuntur ab heredibus mariti.
- 18 Dos reddita pendente matrimonio soluto iterum repeti nequit.
- 19 Dos ex quibus causis pendente matrimonio, ab vxore repeti potest legitime.
- 20 Dotem num teneatur maritus, vel heredes eius restituere, quam non accepit, vel non petiit a patre vxoris, vel alio qui desit esse soluendo.
- 21 Instrumenta dotem datam dicentia non faciunt fidem, nisi doceatur.
- 22 Dotem quae impense minuunt, vt integra non restituatur. Tributa rerum dotalium marito cum fructibus perceptis computantur, nec minuunt dotem.
- 23 Dotes minus retentione quomodo intelligendum est.

¶ Asus ¶ aliquos operepretium est annotasse, qui bus cessat restitutio dotis. Primus, si pactum factum sit de lucranda dote, diuortio vel morte vxoris, tunc casu contingente, retentio fit, *§. scimus, de restit. §. ea quae par. in in in men. in auib. l. licet dot. de iur. do. P. l. si pater dotem, de pact. dotal. P.* nisi si vxorem occiderit, *l. ab hostib. §. fin. sol. mar. P.* vel occise segepter necem vlter fuerit, *l. ei qui mortem, de iis quibus vt indig. P.* nec praetextu lucri, eius vitae insidietur: quo tempore ab eo dos in fiteum, non in proximos vxoris, vt ab indigno, transferretur. *l. cum mortem, de iur. sic. P. facit l. 1. C. de iis quibus vt indig. l. Papinianus, §. meminisse, de iust. testam. P. l. Claudius, in fin. de iis quibus vt indig. P.* ¶ Secundus, ¶ si consuetudo approbata statuat viro superuenienti vxori, dotem luco fore, sicuti Tholose receptum est moribus & statuto municipali, nisi alter prospectum pacto fuerit. *in consuetu. Tholos. tit. de acqu. rer. do. §. 2. Et tit. de obte, §. 2.* Et idem obseruari dixit Cadurci Guilielmus Benedictus, *in repet. c. Raynuius, in verbo, mortuo itaque testat. num. 34. par. 2.*

¶ Hic ¶ tamen non omittendum cenfeo, mulierem posse testari de ea quantitate dotis, de qua stipulata est marito, vel in pactis matrimonialibus, vt sibi liceret: imo si non testatur, ea quantitate vel partem stipulatam, lucrante marito morte vxoris dotem, transfert ad sibi ab intestato succedentes. *l. si mulier, 25. de iur. dot. lib. 5. C. tit. 12.* Meminit & similibus cuiusdam statuti Salycet. *in d. l. si constante, sol. mar. Guid. Pap. decis. 665. n. 3.* ¶ Placet ¶ & lucrum mediae partis dotis, vel totius, praemortiente vxore, maritum quaerere, et si dos soluta, pendente matrimonio, non fuerit, sed tantum promissa: quia ex sola promissione mulier dotem habere videatur. *glo. in l. vni. §. accedit, in verbo fecerit, de rei vxor. act. C. expresse Pap. in l. cum post mortem, 44. §. 1. de administr. tut. li. 26. tit. 7. P.* Et cautionem dare, & cautionem accipere, pro eodem habentur. *l. fin. ad l. Falcid. lib. 5. C. tit. 49. l. si patron. de donat. in P. l. 3. §. editio, de calum. ¶ Sic ¶ etiam praemortiente marito ex consuetudine Tholofana, mulier, quae per annum luxerit virum, lucratur pro additamento dotis, quod vocamus adiancamentum, tantum, quantum est media pars dotis suae: vt si in dotem mille libras dederit, restituatur illi mille quingentae. Et ita obseruatur ex consuetudine non scripta, vt omnes Tholose norint, & notat Ioannes de Casa veteri. *in comment. consuetud. Tholos. in §. fin. de necessar. vxor. & viduar.* In quo falsus est Guilielmus Benedictus, dum ait, *in cap. Raynuius, ad verba & vxorem nomine, num. 61.* mulierem superstitem marito, viduam agentem vitam per annum, lucrari tantum tertiam partem dotis supra eius lummam: nam media non tertia est, tertia tamen Cadurci.*

¶ Vera ¶ nihilominus sunt reliqua quae subiicit, ita demum lucrum hoc deberi vxori superstiti, si dos soluta ex integro sit: alioquin pro modo soluta, mediam partem lucri, non ratione totius promissa, esse perpendendam.

¶ Vel ¶ nihil lucrari, si nihil attulerit, et si fides de solutione habita fuerit: quo causa Senatus Tholofani placitum inter Raymundum Pagele & Annam de None viduam fratris Raymundi, prolatum 26. Aprilis 1505. singulare est ab eodem annotatum. *Idem Bene. vbi sup. vide Nicol. Boer. decis. 22. nu. 19. & 23. & 17. 21. 22. 24. 25. & 26.* cui ad stipulatur ius civile, *autem sed quae nihil. C. de pacti contentis.*